

Udskrift af forhandlingsprotokollen

for ekspropriationskommissionen

vedrørende etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe

4. hæfte

Besigtigelsesforretningen den 10., 24. og 25. oktober 2019

Delstrækning Kongsmark – Gimlinge

Torsdag den 10. oktober 2019 kl. 9.00 samledes kommissionen på Vilcon Hotel & Conferencegaard, Lorupvej 44, 4200 Slagelse, for at afholde besigtigelse i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019 på strækningen Kongsmark-Gimlinge.

Til stede var kst. kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne, *Henrik Hansen*, de af transportministeren udpegede medlemmer af kommissionen, *Mogens Jensen* og *Ole Christoffersen*, samt de fra Den Fælleskommunale Liste for Øernes Område udtagne medlemmer, *Bent Jørgensen* og *Johannes Studstrup*.

Endvidere mødte den ledende landinspektør *Dorte Ellegaard*.

Som repræsentant for Slagelse Kommune mødte *Gert Suhr Hansen*.

For Energinet mødte chefkonsulent *Ole Daugaard Buhl*, landinspektør *Hans Vogsen Christensen* og ret-tighedskonsulent *Jacob Møller Sørensen*, samt ekstern konsulent *Jørn H. Sørensen*.

Protokollen førtes af chefkonsulent *Sine H. Kjeldsen*.

Endvidere mødte fra kommissariatet kommissarius *Helle S. Andersen*.

Kommissarius fremlagde brev af 23. august 2019 fra Transport- og Boligministeriet, hvori ministeriet har anmodet kommissarius om at forelægge projektet for ekspropriationskommissionen.

Kommissarius fremlagde endvidere det af Energinet udarbejdede Besigtigelsesmateriale, Baltic Pipe – Sjælland, Kongsmark - Gimlinge, august 2019, med tilhørende oversigts- og besigtigelsesplaner, kort nr. 23-602-1, dateret 10. juli 2019, kort nr. 23-602-100-1,

kort nr. 23-602-100-2, kort nr. 23-602-100-3, kort nr. 23-602-100-4, alle dateret 11. juli 2019, samt tegning 23-604-RG-0021 (Linjeventilstation Gimlinge).

Desuden fremlagdes notat af 26. august 2019 fra Ener-gistyrelsen om hjemmelsgrundlaget for ekspropriation til Baltic Pipe projektet.

Følgende passerede:

Kommissarius redegjorde for formålet med besigtigel-sesforretningen, der er at fastlægge og godkende det af Energinet fremlagte projekt med de eventuelle ændringer og bemærkninger, ekspropriationskommissio-nen finder er nødvendige. På den baggrund kan der efterfølgende, efter indhentet bemyndigelse fra Trans-port- og Boligministeriet, ske ekspropriation. Kom-missarius fremhævede, at ekspropriationskommissio-nens behandling af projektet, herunder linjeføring m.v., må tage udgangspunkt i de rammer, som lands-plandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet m.v. fastlægger.

Kommissionens beslutninger vil fremgå af forhand-lingsprotokollen fra besigtigelsesforretningen. Proto-kollen vil blive fremsendt til de lodsejere, som er di-rette indvarslet til besigtigelsesforretningen. Endvi-dere vil protokollen blive offentlig tilgængelig via kommissariatets hjemmeside: www.komoe.dk.

Energinets repræsentanter redegjorde for projektet og fremlagde følgende oplysninger:

Forudsætninger

Baltic Pipe-projektet gennemføres i samarbejde mel-lem Energinet og det polske gastransmissionsselskab GAZ-SYSTEM. Projektet er godkendt af Energi- For-synings- og Klimaministeren i henhold til § 4 i Lov om Energinet, og kommercielle aktører har indgået bindende 15-årige kontrakter vedr. kapacitet fra det

norske gasopstrømssystem til det danske gastransmissionssystem og videre til det polske transmissionssystem på i alt ca. 8 mia. m³ årligt, svarende til 80 % af den samlede kapacitet.

Baltic Pipe-projektet er et projekt af fælles europæisk interesse (PCI), der binder Europas energisystemer tættere sammen og bidrager til opfyldelse af EU's klima- og energipolitiske mål. Regionalt vil projektet, sammen med andre af GAZ-SYSTEMs planlagte projekter, binde gasmarkederne i Europa bedre sammen og således understøtte sammenhængen i den europæiske Energiunion. Projektet modtager på den baggrund støtte fra EU.

Projektet styrker det eksisterende danske gassystem ved bl.a., at diversificere forsyningen, da Danmark får en ekstra forsyningskilde fra det norske gassystem med mulighed for også at blive forsynet via Polen. Det giver endvidere mulighed for øget konkurrence på gasmarkedet.

Herudover vil Baltic Pipe bidrage til at understøtte økonomien i det samlede danske gassystem, således at det kan understøtte den grønne omstilling ved transport af biogas og andre grønne gasser, der bidrager til at reducere den danske CO₂-udledning. Frem mod 2050 vil der forventeligt også være mulighed for at transportere grønne gasser i Baltic Pipe.

Endeligt forventes projektet at skabe et potentiale for, at Polen og tilstødende lande får mulighed for at fortrænge noget af deres betydelige kulforbrug med gas, hvilket reducerer deres negative påvirkning af jordens klima. Denne mulighed for hurtige CO₂-reduktioner følger anbefalingerne fra FN's klimapanel. Samtidig skabes mulighed for at afhjælpe den omfattende lokale luftforurening i Polens storbyer.

Idriftsættelsen skal ske senest 1. oktober 2022 inden udløb af Polens nuværende gaskontrakter med Rusland.

Lovgrundlag

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har ved brev af 20. november 2018 godkendt den del af Baltic Pipe-projektet som Energinet skal etablere. Godkendelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 3, i Lov om Energinet.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriets godkendelse medfører ikke fritagelse for eventuelle tilladelser i henhold til anden lovgivning.

Myndighedsgodkendelser

Erhvervsministeren har den 9. juli 2019 udstedt bekendtgørelse nr. 713, som fastlægger plangrundlaget for Baltic Pipe-Projektet på dansk grund (landsplandirektivet).

Miljøstyrelsen har ved brev af 12. juli 2019 meddelt tilladelse til Baltic Pipe-projektet. Tilladelsen er meddelt i henhold til § 25, stk. 1 i Miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse).

Energistyrelsen har i brev af 20. august 2019 meddelt tilladelse til ekspropriation i medfør af § 55 i naturgasforsyningsloven.

Transport- og Boligministeriet har i brev af 23. august 2019 meddelt Kommissarius for Statens Ekspropriationer på Øerne bemyndigelse til at iværksætte besigtigelsesforretning.

Energinet har ved mail af 9. oktober 2019 fremsendt en række indhentede dispensationer fra Slagelse Kommune i henhold til Naturbeskyttelsesloven vedrørende fortidsmindebeskyttelseslinjer og Museumsloven vedrørende gennembrud af beskyttede diger. Energinet har samtidig oplyst, at tilladelser fra Slagelse Kommune til krydsning af 4 vandløb forventes at foreligge inden ekspropriationsforretningen.

Øvrige tilladelser i henhold til særlovgivningen, herunder til krydsning af offentlige veje, medbringes ved ekspropriationsforretningen.

Tegningsoversigt

TEGN.NR.	DATO	MÅL	EMNE	STATIONERING
23-602-1	10.07.2019	1:20.000	Oversigtskort	0-20.600
23-602-100-1	11.07.2019	1:5.000	Besigtigelsesplan	0-5.700
23-602-100-2	11.07.2019	1:5.000	Besigtigelsesplan	5.700-11.000
23-602-100-3	11.07.2019	1:5.000	Besigtigelsesplan	11.000-16.200
23-602-100-2	11.07.2019	1:5.000	Besigtigelsesplan	16.200-20.600

Projektbeskrivelse

Projektet består af nedenstående elementer:

- Rørledning fra Europipe II rørledningen i Nordsøen og ind til modtagerterminal Nybro
- En udbygning af modtagerterminalen i Nybro (indenfor eksisterende stationsareal)
- Rørledning i Jylland fra Egtved til Lillebælt
- Rørledning til krydsning af Lillebælt
- Rørledning på Fyn fra Lillebælt til Nyborg
- Rørledning på Sjælland går fra Kongsmark til ilandføringspunktet ved Faxe Bugt
- En rørledning tværs over Østersøen fra Faxe Bugt til Polen
- Anlæg af en kompressorstation ved Næstved
- Anlæg af 17 linjeventilstationer (herefter L/V stationer)

Figur 1 viser oversigt over Baltic Pipe (grøn signatur). Eksisterende gastransmissionsnet vist med gul signatur.

På strækningerne mellem modtagerterminal Nybro og eksisterende kompressorstation ved Egtved samt krydsningen af Storebælt er der allerede anlagt to parallelførte rørledninger og kapaciteten på disse strækninger er tilstrækkelige. Den samlede længde af rørledningen på land er ca. 210 km.

Da bl.a. kompressorehederne på kompressorstationen er drevet på el, er der behov for at etablere en transformerstation i tilknytning hertil. Elforsyningen af kompressorstationen ved Næstved består af følgende elementer:

- 50 kV elkabler fra eksisterende eltransformerstationer ved Blangslev og Haslev og frem til kompressorstationen.

Det er netselskabet Cerius, som har ansvaret for at etablere og drive elforsyningen frem til koblingsanlægget på transformerstationen, mens Energinet skal etablere og drive transformerne.

Rørledningen passerer gennem følgende kommuner:

I Jylland: Varde, Vejen, Vejle og Kolding

På Fyn: Middelfart, Assens, Faaborg-Midtfyn, Odense, Kerteminde og Nyborg

På Sjælland: Slagelse, Næstved og Faxe

Linjeføringen for rørledningen (Slagelse Kommune)

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, hvorfor der har været gennemført en fuld VVM-proces med 1. og 2. offentlighedsfase. Linjeføringen er fastlagt inden for det projektområde, som er godkendt i miljøkonsekvensvurderingsrapporten. Endvidere er den fastlagt med respekt for landsplandirektivet, således linjeføringen er fastlagt minimum 200 m fra landsplandirektivets afgrænsning.

Energinets valg af linjeføring er fastlagt ud fra sikkerhedsmæssige, anlægstekniske, miljømæssige og samfundsøkonomiske forhold. I forbindelse med fastlæggelsen af linjeføringen er der også inddraget hensyn i forhold til kommunernes planlægning, landskabelige- og ejendomsspecifikke forhold samt input fra den enkelte lodsejer efter besøg, herunder om der fx er meddelt en landzonetilladelse til byggeri.

Den ønskede linjeføring for rørledningen fremgår af vedlagte kortbilag.

Linjeføringen er primært fastlagt i det åbne land på landbrugsjord. Fra L/V Kongsmark er linjeføringen fastlagt nord for Kelstrup og passerer mellem områder med moser og søer. Efter passage af Tudeå drejer linjeføringen mod syd og passerer eksisterende vindmøller i en afstand på minimum 2 gange vindmøllernes totalhøjde. Linjeføringen er fastlagt vest om Hejninge, hvorefter den i ca. st. 5.700 drejer mod øst af hensyn til et område ved Trelleborg, som er registreret som kulturarv. Linjeføringen er fastlagt vest for Slagelse og et højtliggende plateau med en række af meget synlige dysser og gravhøje. Linjeføringen passerer også eksisterende jernbane i ca. st. 6.900 og Vestmotorvejen i ca. st. 9.0. Jernbane og motorvej krydses vinkelret.

Linjeføringen fortsætter mod sydøst til den passerer Slots Bjergby. På strækningen er der flere boliger, som der tages hensyn til ud fra de overordnede hensyn og krav, fx i forhold til afstand til boliger. I ca. st. 10.4 er der registreret et dige, som linjeføringen er fastlagt med respekt herfor. I ca. st. 11.2 drejer linjeføringen mod øst og er fastlagt, således den går nord for byerne Gerlev, Skørpinge, Bjærup og Gimlinge og syd for byerne Sludstrup og Vollerup. Syd for Sludstrup i st. 14.2 krydser linjeføringen Harrested Å, mens den vest for Vollerup i st. ca. 17.0 krydser Lindeså.

Ved st. ca. 15.2 ved krydsning af Slagelsevej, er der taget hensyn til en registreret kulturarv (trækors).

L/V Gimlinge er placeret i ca. st. 20.550. Stationen er ca. 2000 m².

Tekniske bestemmelser

Rørledningen projekteres og udføres i henhold til bekendtgørelse om sikkerhedsbestemmelser for naturgasanlæg efter Lov om Arbejdsmiljø (nr. 414 af 8. juli 1988 med senere tilføjelser). Bekendtgørelsens regler bygger ovenpå GPTC-guiden, som er en amerikansk standard: "Guide for Transmission and Distribution Piping Systems, GPTC, 1998". Som tillæg til denne GPTC-guide foreligger tillægsbestemmelser fra Arbejdstilsynet i form af en vejledning (F.0.1 fra juli 2001). Vejledningen refererer til en række standarder for materialer og udførelse.

Rørledningen

På strækningen mellem Kongsmark og Gimlinge anlægges rørledningen med en udvendig diameter på 1000 mm (40"). Rørens godstykkelse ligger mellem 13 og 25 mm.

Rørledningen anlægges som en stålledning med en coating udvendigt på 2.5 mm Polyethylen (PE).

I områder med særlig høj grundvandsstand eller blød bund, hvor der kan være risiko for opdrift på rørledningen, monteres betonklodser på rørledningen.

Rørledningens placering og etablering

GPTC-guiden fastsætter sammen med Arbejdstilsynets danske tillægsbestemmelser krav til linjeføringens "class-location" og "minimumsafstand".

"Class-location" fastlægges i en afstand på 200 meter på hver side af centerlinjen for rørledningen i enhver fortløbende længde på 1600 meter langs med rørledningen. Class-location zonen bestemmes ud fra befolknings- og bygningstæthed langs rørledningen samt på grundlag af kommuners udbygningsplaner (kommuneplaner, lokalplaner mv.) eller udstedte byggetilladelser.

Arealerne omkring rørledningen opdeles i klasser (class-locations) fra klasse 1 til klasse 4.

Jo flere bygninger beregnet til beboelse og erhverv, der findes indenfor 200 meter på hver side af rørledningen, des tykkere stålør skal anvendes. Tykkelsen af stålørerne kan således variere afhængig af behov. Variation af stålørret kan ses af nedenstående tabel.

Udover ovennævnte class-location stiller Arbejdstilsynet krav om overholdelse af en minimumsafstand til bygninger, som er beregnet til varigt ophold for mennesker. Minimumsafstanden beregnes på baggrund af

det maksimale tryk i rørledningen, ledningens diameter og ståltykkelsen.

På strækningen Kongsmark – Gimlinge er der følgende minimumsafstande til bebyggelse:

Rørdiameter	Design-tryk	Ståltykkelse af rør (mm)		Minimumsafstande til bebyggelse (m)					
		Tommer/mm	(bar)	Min (Kl. 1)*	Max (Kl. 4)	Kl. 1	Kl. 2	Kl. 3	Kl. 4**
40"/1016	80			13,0	25,0	88	73	61	49

*Kl. refererer til rørklasse (class location)

** Kl. Klasse 4 rør anvendes kun efter særlig tilladelse fra arbejdstilsynet

I det åbne land etableres rørledningen generelt i Class-location 1, hvor afstanden til nærmeste beboelse som minimum er 88 meter. Hvis rørledningen ligger tættere på boliger end 88 meter, vil godstykkelsen typisk være øget på den del af rørledningen, der ligger indenfor de 88 meter.

Generelt etableres rørledningen i åben rørgrav med en jorddækning på mindst 1 m. Konkrete forhold kan betyde, at rørledningen etableres dybere med f.eks. 1,3-1,5 meters jorddække for f.eks. at udligne terrænforskelle eller for at kunne overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden, herunder hensynet til drændybde mv.

Generelt søges anvendt lige rør, der reguleres til landskabet med elastiske bøjninger. I enkelte tilfælde ved skarpe retningsændringer og lignende indsvejses et rørstykke, der enten er forbukket eller bukkes lokalt med bukkemaskine.

Rørledningen udstyres med et katodisk beskyttelses-anlæg (KB-anlæg), som vha. en lavspænding beskytter gasledningen mod korrosion, hvorfor der enkelte steder i markskel, vejsider m.v. bliver placeret mindre målerskabe.

Langs ledningen placeres markeringspæle, normalt 2 m forskudt fra ledningen. Markeringspælene placeres i markskel, vejkanter o. lign. med en afstand, så man generelt kan se fra den ene pæl til den anden.

Rørledningens krydsning af jernbaner, veje, vandløb og ledninger

Krydsninger af jernbane, veje, vandløb og andre ledninger sker efter nærmere forhandling med de respektive myndigheder/ejere.

Krydsning af jernbane sker efter nærmere aftale med Banedanmark eller anden ejer af jernbanestrækning. Krydsning af jernbane vil enten blive udført som en styret underboring eller ved tunnelering med et foringsrør, der har en større diameter end rørledningen.

Ved krydsning af større veje, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges i stedet at udføre krydsningen ved hjælp af gennempresning eller styrede underboringer. Krydsning af offentlige veje sker efter nærmere forhandling med vejmyndigheden jf. Vejloven.

Ved krydsning af vandløb og lignende, hvor etablering i åben rørgrav giver særlige udfordringer, vælges i stedet at udføre krydsningen ved hjælp af styrede underboringer. Private og offentlige vandløb, afvandingssystemer mm. reguleres og/eller retableres i fornødent omfang. Regulering af vandløb gennemføres i samarbejde med vandløbsmyndigheden jf. Vandløbslovens og Naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Drænledninger og andre former for afvandingssystemer vil blive retableret og reguleret i fornødent omfang. Energinets dræneksperter vil på baggrund af oplysninger om dræn og afvandingssystemer fra lodsejer og ud fra konkrete forhold som viser sig under anlægsarbejderne stå for valg af løsning for retableringen.

Katodisk beskyttelse af rørledningen mod elektriske spændinger

Til den katodiske beskyttelse af rørledningen, som er en stålledning, kan der blive behov for såkaldte anodebede med tilhørende teknikskabe. Et anodebed vil aflede spændinger til jord. Der kan være behov for anodebed, hvor rørledningen anlægges i nærhed af højspænding eller nær høje genstande hvor der er øget risici for lynnedslag. Et anodebed består typisk af 8 stk. anoder placeret med en indbyrdes afstand på 3 m i en eller to rækker. Anoderne kan være et "spirorør" Ø300 mm af galvaniseret stål med en længde på omkring 1,6 m, hvori der er placeret en magnetit anode i koksfyld. Anoderne placeres i for borede huller, således der vil være ca. 2 m fra terræn til overkant af anode. Den endelige placering vil blive fastlagt inden ekspropriationsforretningen. På den samlede strækning på Sjælland bliver der formodentlig tale om 3 nye anodebede.

Fiberkabel langs gasledningen

I forbindelse med etableringen af gasledningen etableres der desuden et fiberkabel til brug for kommunikation- og overvågning af Energinets installationer. Fiberkablet etableres under overkant af gasrøret og med en afstand på højst 15-50 cm fra gasrøret.

Til fiberkablet etableres brønde i niveau med terræn til brug for overvågning og reparation. Den omtrentlige placering af fiberbrøndene i forhold til rørledningen er vist med tilhørende bilag.

Erhvervelse af rettigheder

Til projektets gennemførelse er der behov for at erhverve arealer til brug for stationsanlæg og vejadgang hertil, til pålæg af servitutrettigheder til sikring af gastransmissionsanlægget med tilbehør samt ret til etablering af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

Hertil kommer behov for ret til midlertidige overkørsler fra offentlige veje i ledningstraceet og ret til benyttelse af private fællesveje og private veje som adgangsveje til anlægsarbejderne i forbindelse med anlæg af naturgasledningen.

Erhvervelse af areal

Til projektets gennemførelse er der behov for at erhverve areal til Linjeventilstation Gimlinge samt adgangsvej hertil.

Pålæg af servitutter til sikring af gastransmissionsanlægget

For at sikre gastransmissionsanlægget mod beskadigelse eller anden overlast pålægges servitut om gastransmissionsanlæg i en bredde på 20 m til hver side af rørledningens centerlinje. Servituten regulerer byggeri og andre faste anlæg, beplantning samt terænregulering mv. Servituten sikrer desuden ledningsejers ret til at foretage eftersyn og vedligehold.

Ligeledes kan der blive behov for supplerende servitutbestemmelser til beskyttelse af målerskabe, ledninger, katodisk beskyttelses anlæg mm.

Anvendelse af arbejdsarealer

Til gennemførelse af anlægsarbejderne er der behov for ret til midlertidig brug af arealer langs med linjeføringen. Endvidere er der behov for ret til etablering af midlertidige rørlager- og oplagspladser samt skurby.

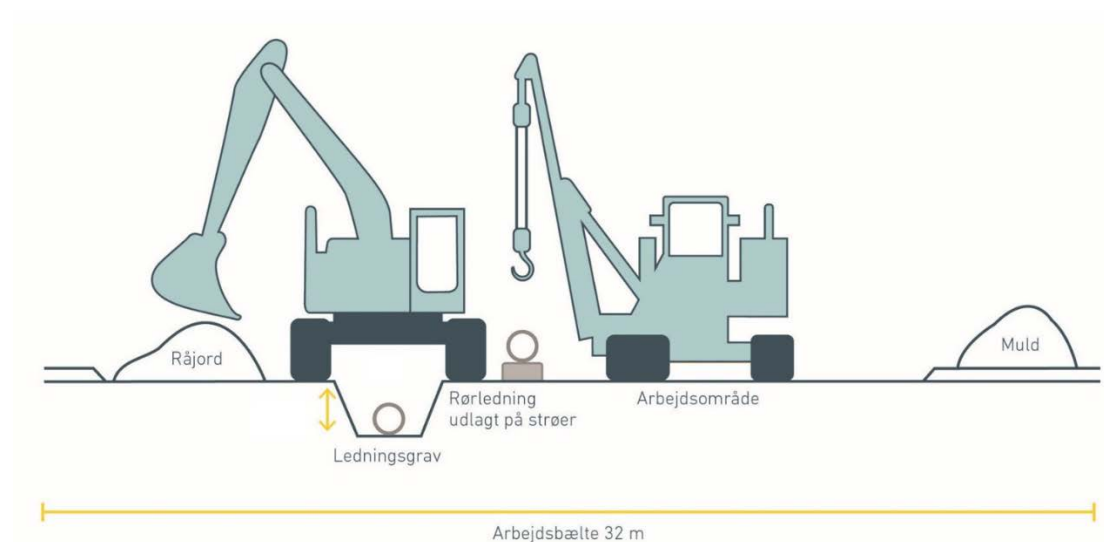
Den endelige placering og udformning fastlægges ved ekspropriationsforretningen.

De midlertidigt eksproprierede arealer, der er langs den nye rørledning, vil blive anvendt til arbejdsareal i form af muld- og råjordsdepot, køreveje og rørgrav og har normalt en bredde på ca. 32 m. Ved større krydsninger med opgravningsfri metode (veje, vandløb m.v.) vil der dog være behov for bredere arbejdsarealer på kortere strækninger.

Mulden skræbes af og lægges til side inden anlægsarbejdets opstart. Gasledningen samles oven på jorden og hejses derefter samlet i sektioner ned i den gravede ledningsgrav.

Det samlede anlægsarbejde vil typisk vare op til 3 mdr. på den enkelte ejendom.

Gener og tab vil blive opgjort efter anlægsarbejdets afslutning ved indgåelse af aftale mellem lodsejer og Energinet.

Figur 1 viser det typiske arbejdsbælte på ca. 32 m

Krydsninger af jernbaner og veje mm.

Slagelse Kommune

STATIONERING (M)	KRYDSNING
15	Kommunevej, Støvlebakvej
1415	Kommunevej inkl. Stillinge skolesti, Bildsøvej
2160	Kommunevej, Disagervej
2580	Kommunevej, Kildemarksvej
3310	Kommunevej, Kildemarksvej
3610	Tude Å
3630	Valbæksrende
4960	Kommunevej, Strandvejen
5900	Kommunevej, Hejningevej
6710	50 kV højspændingsluftledning
6950	Jernbane, to spor, Ringsted-Korsør
7020	132 kV højspændingsluftledning
7180	Kommunevej, Bavnehøjvej
8390	Kommunevej, Korsørvej
8600	Gasledning, stål, Ø219
8640	Kommunevej, Gårdagervej
8960	M20, Vestmotorvejen
9280	Kommunevej, Udsigten
9580	Kommunevej, Havremarksvej
10300	Kommunevej, Jættehøjvej
11730	Kommunevej inkl. dobbeltrettet cykelsti, Skælskør Landevej
12720	Kommunevej, Falkensteenvvej
14290	Harrested Å,
14445	Kommunevej, Sludstrupvej
15320	Kommunevej, Slagelsevej
15910	Kommunevej, Sørbylillevej
16180	Kommunesti, Fodsporet
17070	Lindes Å,
17630	Kommunevej, Bjærupvej
18870	Kommunevej, Vollerupvej
19635	Kommunevej, Præstebakken
20255	Kommunevej, Gyldenholmvej

Efter Energinets gennemgang af projektet havde de fremmødte ejere, brugere og disses repræsentanter lejlighed til at udtale sig.

Der fremkom bl.a. følgende bemærkninger og spørgsmål til projektet:

Vedrørende arkæologiske forundersøgelser

Der blev spurgt til, om det er muligt at få opgjort og afregnet erstatning for de arkæologiske forundersøgelser, der går forud for anlægsarbejderne, herunder også vedr. strukturskade. Der blev endvidere spurgt til, hvordan man dyrkningsmæssigt skal forholde sig i perioden mellem de arkæologiske forundersøgelsers afslutning og anlægsarbejdernes påbegyndelse. Der kan gå mange måneder imellem, og spørgsmålet er bl.a., om det er i orden at tilså marken i den mellemliggende periode bl.a. af hensyn til, at arealerne skal holdes fri for ukrudt. Der blev fremsat kritik af, at der ikke var givet fornøden varsel i forbindelse med påbegyndelsen af de arkæologiske forundersøgelser, idet flere lodsejere havde oplevet, at museumsfolkene havde kontaktet dem dagen inden, forundersøgelserne gik i gang.

Energinets repræsentanter oplyste, at hjemlen til at gennemføre forundersøgelser inden ekspropriation findes i ekspropriationsproceslovens § 3. I forhold til geotekniske forundersøgelser skal Energinet orientere lodsejer med mindst 14 dages varsel, mens de arkæologiske forundersøgelser skal varsles med mindst 28 dage. De arkæologiske forundersøgelser kan kun ske inden for det fastlagte arbejdsareal. Det er Energinet, som afholder udgiften til forundersøgelserne. Der er i maj 2019 givet det lovpligtige skriftlige forvarsel om arkæologiske undersøgelser, men Energinet vil bære kritikken videre til de pågældende museumsfolk.

Berørte arealer retableres og de konkrete tab og ulemper, som forundersøgelserne evt. kan medføre, erstattes efter samme principper som skader og tab forårsaget af selve anlægsarbejderne, herunder vedr. afgrødetab og strukturskade m.v.

Erstatningen for midlertidig brug af arbejdsareal vil som udgangspunkt blive afhandlet med ejeren af Energinet efter anlægsarbejdernes afslutning på den pågældende ejendom, som det også fremgår af den af Energinet udarbejdede folder "Baltic Pipe på landbrugsjord", som alle berørte lodsejere har fået tilsendt. Energinet anerkender dog, at erstatningen i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser kan opgøres allerede, når disse undersøgelser er færdige, hvis det er magtpåliggende for lodsejeren. Der betales ikke

for samme afgrøde to gange, men hvis lodsejeren ønsker at så arealet til for at holde ukrudtet nede, har Energinet forståelse for det. Der kan også være nogle dyrkningskrav i forhold til EU-tilskudsordning m.v., som der skal tages højde for. Det bør dog under alle omstændigheder indgå i vurderingen, hvor lang tid der forventes at gå imellem de arkæologiske forundersøgelsers afslutning og ekspropriationsforretningen / anlægsarbejdernes igangsættelse. Hvis der kun er kort tid imellem, giver det ikke mening at så på ny, hvis arealet var tilsået inden de arkæologiske forundersøgelser blev påbegyndt. De arkæologiske forundersøgelser på denne strækning forventes afsluttet ultimo 2019. Ekspropriationsforretningerne på denne strækning forventes påbegyndt i februar 2020 og anlægsarbejderne i marts 2020, dog ikke på hele strækningen på samme tid. Er man i tvivl om, hvorvidt man bør så, kan man rette henvendelse til Energinet, så spørgsmålet kan drøftes konkret. Energinets repræsentanter oplyste endvidere, at anlægsarbejdet forventes afsluttet på strækningen med udgangen af 2020. Anlægsarbejdet på de enkelte ejendomme forventes som udgangspunkt at ville vare ca. 3 mdr.

Vedrørende drænforhold m.m.

Der blev af flere lodsejere udtrykt bekymring for drænforholdene i området både under og efter anlægsarbejderne. Der blev spurgt til, hvor dybt gasledningen vil ligge, og hvordan krydsende dræn vil blive håndteret. Det blev bl.a. påpeget, at der er hoveddrænledninger, som er vitale for drænforholdene. Der er visse steder nedlagt dræn i flere omgange og i forskellige dybder, da jorden er sunket igennem tiden. Energinet bør endvidere være opmærksom på, at visse jordlag er vandledende, og således fungerer som dræn. Hvis disse jordlag forstyrres, kan det blive nødvendigt at etablere nye drænledninger som afløsning herfor. Der blev opfordret til, at Energinet rekvirerer de registreringer af drænforholdene, som allerede er udarbejdet i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser. Der blev endvidere spurgt til, hvem der skal afholde eventuelle meromkostninger til vedligeholdelse og omlægninger af dræn, specielt der hvor dræne krydser naturgasledningen, efter anlægsarbejdets afslutning og fremadrettet.

Energinets repræsentanter oplyste, at gasledningen på denne strækning generelt vil blive etableret med minimum 1,3 meters jorddække, således at ledningen som udgangspunkt kan ligge under dræne. Konkrete forhold kan dog betyde, at ledningen lægges dybere for f.eks. at udligne terrænforskelle eller for at kunne

overholde afstandskrav til eksisterende ledninger i jorden.

Gasledningen kan desuden om nødvendigt på korte strækninger bukkes ned, hvis det er nødvendigt f.eks. af hensyn til krydsende dræn. Hvis ikke det er muligt at føre dræne over ledningen, vil den tekniske løsning typisk blive, at de afskårne dræn samles i en langsgående ledning, hvorefter der på et passende sted foretages en nedbukning af gasledningen, hvor dræne kan krydse. Det er en teknisk og økonomisk vurdering, hvordan dræne skal håndteres. Energinet er opmærksom på, at der kan være vandførende jordlag med dræneffekt. De fremtidige drænforhold er ikke detailprojekteret endnu, bl.a. fordi der ofte er stor usikkerhed om, hvor dræne præcis ligger. Energinet vil foretage en registrering af dræne inden anlægsarbejdernes igangsættelse, herunder ved at indhente drænkort og oplysninger fra lodsejer og evt. mindre prøvegravninger. Energinet har også kontakt til museumsfolkene for at drage nytte af den registrering af dræn, der er foretaget i forbindelse med de arkæologiske forundersøgelser. Der foretages også registreringer under gravearbejdet, da der erfaringsmæssigt ofte vil dukke dræn op, som ikke kendes i forvejen. De dræn, som berøres eller beskadiges af gravearbejdet, skal efterfølgende retableres til minimum samme stand, som inden anlægsarbejdet gik i gang. Lodsejer har efter aftale med Energinets tilsynsførende mulighed for at besigtige arbejdet. De lodsejere, som måtte ønske det, varsles med omtrentlige tidspunkter for drænretablering og skal være klar til med kort varsel at være til stede for besigtigelse, således anlægsarbejderne ikke forsinkes. Såfremt lodsejer ønsker at benytte egen drænkonsulent, vil det ske for egen regning, medmindre der skriftligt aftales andet med Energinet. Energinet friholder lodsejer for udgifter til egen drænkonsulent, såfremt det vurderes, at der er særlige komplicerede drænforhold på ejendommen. Retableringen af dræn godkendes af den tilsynsførende med drænfaglig baggrund. Energinet oplyste, at fremtidige meromkostninger, der skyldes omlægninger m.v. af dræn, som er sket af hensyn til etableringen af naturgasledningen, vil blive afholdt af Energinet. Det vil også gælde ved fremtidig etablering af dræn på områder, hvor der i dag ikke er dræn. Lodsejer vil efter tilbagelevering af arbejdsarealerne modtage kortmateriale over ejendommen, som viser placering af gasledningen og de retablerede dræn, fremmedledninger og egne ledninger. Materialet fremsendes som udgangspunkt i digital form. Energinet henviste i øvrigt til folderen ”Baltic Pipe på landbrugsjord”.

Vedrørende midlertidigt arbejdsareal, adgang til midlertidigt afskårne arealer, jordhåndtering, stensamling, røropplagspladser, afgrødetab, strukturskade og betalingsrettigheder

Der blev spurgt til jordhåndteringen i forbindelse med gravearbejderne, herunder hvordan det sikres, at råjord og muldjord ikke blandes sammen. Der blev også spurgt til, om man fjerner store sten, som man støder på under gravearbejdet, eller om de lægges tilbage i ledningsgraven. Endelig var der stor fokus på den strukturskade af jorden, som anlægsarbejdet medfører, og hvad Energinet vil gøre for at begrænse strukturskaderne mest muligt. Der blev også spurgt til, om det er ejer eller forpagter, der modtager erstatningen for strukturskade m.v. Der blev endvidere spurgt til, om man kan risikere at miste betalingsrettigheder i forbindelse med anlægsarbejderne.

Energinets repræsentanter oplyste, at man inden opstart af anlægsarbejderne sammen med anlægsentreprenøren tilbyder et møde med lodsejer for at få en dialog om de konkrete forhold på ejendommen på anlægstidspunktet, som kan have betydning for anlægsarbejdet. Det kan fx være oplysninger om egne ledninger (vand og el) til staldanlæg, dræn, adgangsforhold, jordbundsforhold, rydning af hegn, midlertidig hegning til dyr mv.

Energinet opfordrede i den forbindelse alle lodsejere til at føre en logbog, hvori de noterer ulemper og udgifter vedrørende driftsforstyrrelser i forbindelse med projektet.

Efter aftale mellem lodsejer og Energinet vil der i almindelighed kunne etableres midlertidige overgange/passagemuligheder til marker, som bliver afskåret af arbejdsarealet.

Efter endt anlægsarbejde på ejendommen gennemgår lodsejer, Energinet og entreprenør retablering af arealer. Såfremt der opnås enighed om retableringen underskriver parterne en erklæring om tilbagelevering af arealerne.

Energinet har ansvaret for, at anlægsarbejderne gennemføres/afsluttes inden for rammerne af de givne myndighedstilladelser, og er forpligtet til at udføre og afslutte anlægsarbejdet så skader, som kan henføres til Energinets anlægsprojekt, så vidt muligt minimeres. De arealer, diger og veje mv., som bliver berørt af anlægsarbejderne, vil blive retableret til minimum samme stand, som inden opstart af anlægsarbejderne. Omfang af genplantning indenfor arbejdsbæltet aftales nærmere med lodsejer. Evt. genplantning inden for selve servitutbæltet sker i forhold til de restriktioner,

som servitutten fastsætter. Landbrugsarealerne afleveres ryddet, planet og enten pløjet, grubbet eller harvet efter nærmere aftale med lodsejer.

Udover at der ved ekspropriationen fastsættes erstatning for arealer og servitudpålæg, vil der efter at anlægsarbejderne er gennemført, blive fastsat erstatning for afgrødetab, strukturskader, læhegn, beplantning og andre midlertidige ulemper mv. Erstatningen til den enkelte lodsejer opgøres på grundlag af det faktisk passerede i forhold til ejendommens normale drift efter en konkret arealopgørelse og vurdering. Såfremt der ikke kan opnås enighed mellem lodsejer og Energinet, har parterne mulighed for at få ekspropriationskommissionen til at fastsætte erstatningen for de midlertidige ulemper.

Der ydes erstatning for afgrødetab såvel ved etablering af anlæg som ved eventuelle senere tilsyns- og reparationsarbejder. Det er normalt ejeren, der vil modtage erstatning for servitut og strukturskade, og eventuelle forpagtere, der modtager erstatning for afgrødetab. Men det beror i sidste ende på den nærmere aftale med ejer og eventuelle forpagtere, hvordan erstatningen skal udbetales / fordeles. Når der grundet den manglende rådighed / dyrkning af arealerne i anlægsperioden midlertidigt må trækkes arealer ud fra EU-støtteordninger, kan de mistede betalingsrettigheder efterfølgende generhverves fra den nationale reserve. Dette arbejde betaler Energinet landbrugskonsulenterne for. Hvis der opstår tab grundet mistet EU-støtte, vil der blive ydet erstatning herfor.

Anlægs-, reparations- og tilsynsarbejde kan medføre, at jordens normale struktur ændres, hvorved jordens ydeevne forringes i de følgende år. For forringelsen af jordens struktur betales der erstatning. Graden af strukturskade inddeles i tre kategorier: let (I), middelsvær (II) eller svær (III). Da graden af strukturskade afhænger meget af, under hvilke forhold arbejdet udføres, føres der systematisk logbog over vejrlig på anlægstidspunktet. Således spiller det en væsentlig rolle, hvordan jordbunds- og vejrforholdene er, når arbejdet udføres.

Strukturskadeerstatningerne er baseret på, at arealerne erfaringsmæssigt – i gennemsnit – gradvist retablerer sig til deres tidligere niveau inden for en periode på 3-5 år.

Det forudsættes, at anlægsarbejdet udføres på en rimelig og ordentlig måde. Muldjord og råjord vil blive holdt adskilt og lagt i to bunker på hver sin side af ledningsgraven. Som udgangspunkt vil opgravede sten blive lagt tilbage i ledningsgraven. Det gælder dog

ikke meget store og meget skarpe sten. Der vil dog foregå stensamling efter tilbagelægning af råjord og muldjord. Overskydende råjord vil blive lagt i et 3-4 cm jævnt lag inden for det bælte, hvor der er blevet gravet. Råjorden vil efter aftale med lodsejer eventuelt blive grubbet inden mulden pålægges. Mulden lægges ovenpå i et jævnt lag med en mindre overhøjde over selve ledningsgraven. Strukturskader kan ikke helt undgås, men vil blive søgt begrænset ved anvendelse af bæltekøretøjer, hvor trykket fra maskinen fordeles jævnt. Der kan ikke udlægges køreplader på det areal, hvor bæltekøretøjerne færdes, herunder langs ledningsgraven og til og fra røroplagspladserne, da larvefodder og køreplader ikke er forenelige (stål mod stål). Omfanget af strukturskaderne vil ikke alene afhænge af typen og vægten af køretøjer ved gravearbejderne men også af jordbundstype og vejret. Hvis der er meget vådt i perioden, bliver strukturskaderne typisk større end i en tør periode.

Lodsejeren kan i op til 10 år efter anlægsarbejdets afslutning vende tilbage vedrørende strukturskade, hvis den tidligere udbetalte strukturskadeerstatning ikke synes at dække det reelle tab.

Hvis der inden 10 års periodens udløb fortsat er skader foretages en bedømmelse af ”den varige skade”, således at det permanente værditab erstattes og sagen afsluttes. Lodsejer opfordres til at føre dokumentation fra tidspunktet fra afleveringsforretning i tilfælde af, at der bliver behov for at rejse krav om yderligere erstatning for længerevarende strukturskade, skade på dræn samt øvrige skader.

Energinets repræsentanter oplyste, at der på denne strækning er indgået aftale med 13 ud af de 14 lodsejere, som får placeret røroplagspladser på deres ejendom.

Vedrørende vejadgang i anlægsperioden

Der blev spurgt til vejadgangen til de enkelte ejendomme og omkørsel under anlægsarbejdet.

Energinets repræsentanter oplyste, at vejadgangen til ejendommene skal opretholdes i anlægsperioden. Der vil for enkelte ejendomme kunne forekomme meget korte afbrydelser af vejadgangen efter forudgående dialog med lodsejer. Der vil altid skulle være en nødplan, så der hurtigt kan skabes vejadgang – også ved korte afbrydelser - i tilfælde af behov for redning – ved f.eks. hurtig udlægning af køreplader over ledningsgraven. Der vil endvidere under anlægsarbejderne kunne forekomme omkørsel på det omkringliggende vejnet.

Vedrørende eventuel fremtidig ændret arealanvendelse, fjernelse af gasledningen m.v.

Der blev stillet spørgsmål til, hvordan man skal forholde sig, hvis der planlægges en ændret anvendelse af arealerne på en ejendom, herunder f.eks. etablering af frugtplantage m.v. på arealerne over og tæt ved ledningen, og om et sådant projekt skal dokumenteres allerede nu, hvis det skal tages i betragtning ved erstatningsfastsættelsen.

Der blev endvidere spurgt til, om gasledningen vil blive fjernet, når den på et tidspunkt ikke længere er i drift, og i givet fald, om lodsejerne kan blive pålagt at fjerne den.

Kommissionens formand oplyste vedrørende spørgsmålet om ændret arealanvendelse, at udgangspunktet for erstatningsfastsættelsen er den aktuelle lovlige anvendelse af det berørte areal. Tænkte fremtidsplaner for en anden anvendelse og hypotetiske situationer kan normalt ikke indgå ved erstatningsfastsættelsen.

Energinet's repræsentanter oplyste, at det er Energinet, der har ansvaret for at afvikle gastransmissionsanlægget, og som har alle udgifter forbundet med afviklingen. Der foreligger ikke på indeværende tidspunkt formelle krav eller vejledninger for afviklingen af anlægget. Hvis sådanne retningslinjer foreligger på tidspunktet for afvikling af anlægget, vil disse blive fulgt. Alternativt vil anlægget blive afviklet i overensstemmelse med praksis på dette tidspunkt. På tidspunktet for afvikling af gastransmissionsanlægget må myndighederne tage stilling til, om anlægget skal fjernes eller blive liggende ud fra en samlet samfundsøkonomisk og miljømæssig betragtning. Det vil nok være næsten lige så bekosteligt at fjerne ledningen som at anlægge ledningen og forbundet med gener for lodsejerne, hvis ledningen skal graves op.

Vedrørende lovligheden af projektet m.v.

Advokat Søren Nørgaard Sørensen, HjulmandKaptein, har forud for besigtigelsesforretningerne til Baltic Pipe i brev af 23. september 2019 til ekspropriationskommissionen på vegne af en række lodsejere gjort gældende, at projektet i sin nuværende og foreliggende form ikke er lovligt. Det gøres gældende, at ekspropriationskommissionen har pligt til af egen drift at påse og efterprøve projektets fulde lovlighed. Brevet indeholder samtidig en opfordring til ekspropriationskommissionen om i forbindelse med besigtigelsesforretningerne at udbede sig Energinets præcise og dækkende redegørelse for, hvorfor gasledningen er valgt ført over land og ikke i vandet, herunder hvilke

konkrete undersøgelser (også økonomiske), der ligger bag beslutningen.

Advokat Hanne Mølbeck, Bech-Bruun, har i brev af 2. oktober 2019 på vegne af Energinet gjort gældende, at en linjeføring på søterritoriet har været vurderet i forbindelse med miljøvurderingsprocessen forud for udstedelsen af landplandirektivet og VVM-tilladelsen for projektet. Det anføres bl.a., at Energinet har vurderet, at projektet hverken ville være økonomisk eller teknisk realiserbart med en linjeføring på søterritoriet. Samtidig ville en række af de ønskede synergier ved at lægge gastransmissionsledningen på land være vanskelige at realisere. Projektet ville således ikke være realistisk at gennemføre med en linjeføring til havs, og denne mulighed er derfor fravalgt tidligt i projektføreløbet. Energinet fastholder på den baggrund projektet med den linjeføring, der fremgår af besigtigelsesmateriale, og som Energinet i enhver henseende anser for lovligt.

I breve af 9. oktober og 11. oktober 2019 har de to advokater nærmere redegjort for deres synspunkter.

Efter det indledende møde foretoges **besigtigelse i marken** med udgangspunkt i nedenstående mødesteder.

Ved dagens møde besigtigedes strækningen fra st. 0 (L/V station Kongsmark) til st. 6.500.

Mødested den 10. oktober 2019 kl. 13.00: På Kildemosen ud for ejendommen Kildemosen 2, 4200 Slagelse (st. 0 til st. 3.500).

Ejeren af lb.nr. 3 anførte, at anlægsarbejdet vil forårsage stor strukturskade på de berørte arealer. Han har arealer, der er berørt af den eksisterende gasledning fra Kongsmark, og 20 år efter nedlæggelsen af ledningen kan strukturskaden stadig ses. Der er kun ca. halv udbytte på arealet. Der er allerede problemer efter de arkæologiske forundersøgelser. Arealet er meget vådt, og der er også kommet mange sten op, som han nu må til at samle. Han oplyste, at museumsfolkene har fundet 36 dræn i arealet. Han så gerne ledningen trukket højere op på marken. Endvidere spurgte han til, hvorfor der var planlagt en røroplagsplads på en sådan måde, at man skulle fjerne et beplantningsbælte for at komme dertil. Herved gennembrydes også hegnet, som han har sat for beskytte grantræer m.v. mod rådyr. Færdslen til og fra røroplaget vil i øvrigt forstyrre harer og fugle, som elles holder til i beplantningen. Han har tilsået hele marken allerede, da han ikke kan komme til en del af marken, når arbejderne går i gang.

Han forstår i øvrigt ikke, at der skal anlægges en naturgasledning, da dette miljømæssigt ikke er hensigtsmæssigt.

Ejeren af lb.nr. 4 spurgte til, om han kunne undgå at blive berørt af anlægget, da han kun lige akkurat er ramt af servitutsikkerhedsbestemmelsen.

Ejeren af lb.nr. 8 ønskede ledningen, der ligger i skel, rykket nogle meter mod syd, så han undgår arbejdsareal i haven og også gerne servitutpålæg. Han spurgte endvidere til, hvem der genplanter efter anlægsarbejdernes afslutning.

Energinets repræsentanter anførte, at linjeføringen af naturgasledningen som udgangspunkt er lagt i en nogenlunde ret linje, men at det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn, og der vil opstå problemer med sikkerhedsafstanden, hvis linjeføringen ændres. Energinet vil dog så vidt muligt prøve at reducere arbejderne i haven ved lb.nr. 8, og vil også så vidt muligt søge at undgå, at lb.nr. 4 bliver berørt af servituten. Det vil blive aftalt nærmere med ejeren, om det er Energinet, der genplanter, eller om ejeren modtager et beløb hertil. Vedr. lb.nr. 3 vil arbejdsarealet ved beplantningsbæltet blive reduceret fra standardbredden på 32 meter til en bredde på 6-8 meter, og det skal være muligt at passere forbi med køretøjerne til røroplagspladsen m.v.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Mødested den 10. oktober 2019 kl. 14.30: På Strandvejen ud for ejendommen Strandvejen 153, 4200 Slagelse (st. 3.500 til st. 6.500).

Ejerne af lb.nr. 13 udtrykte bekymring for, at der opstår vandproblemer på deres arealer i forbindelse med anlægsarbejdet. Da de bl.a. dyrker grøntsager til deres gårdbutik på det berørte areal, er det helt afgørende, at der er styr på drænforholdene både under og efter anlægsarbejderne. I modsat fald vil de ikke kunne dyrke grøntsager i de efterfølgende år, og butikken må lukke med deraf følgende store tab. Ejeren ønskede på den baggrund, at der blev foretaget et knæk på linjeføringen, så ledningen placeres anderledes på marken. Ejerne spurgte også til, om det er tilladt at bruge deres vandingshydrant hen over arbejdsarealerne i anlægs-

perioden, da de ellers ikke vil kunne vande de grøntsager, som står på den anden side af arbejdsarealet og ledningsgraven. Det er også nødvendigt at etablere en ny forager i marken grundet anlægsarbejderne.

Ejeren af lb.nr. 14 og 15 anførte, at der er placeret en røroplagsplads på hans ejendom, og at han ønsker strukturskaderne begrænset mest muligt ved, at der udlægges køreplader. Ellers bliver jorden ødelagt, også selvom der grubbes efterfølgende.

Ejeren af lb.nr. 16, der også forpagter lb.nr. 19 anførte, at der ligger drænrør i området, som Energinet bør være meget opmærksomme på.

Ejeren af lb.nr. 18, der også forpagter lb.nr. 11 anførte, at han vil være ramt af anlægsarbejderne i en længere periode grundet bl.a. ledningens underboring ved jernbanen, som skal foretages fra nordsiden. Der må forventes meget arbejdskørsel og transport af materiel over marken til brug for dette arbejde, hvilket vil være generende for driften af ejendommen. Han foreslog derfor, at arbejderne i stedet blev udført fra den anden side (sydsiden) af jernbanen. Han gjorde opmærksom på, at der ligger et stort hoveddræn i ca. km 6,5 som går gennem skellet mellem lb.nr. 18 og lb.nr. 19. Han påpegede endvidere, at han vil få en stor omvej, når ledningen skal under Hejningevej.

Energinets repræsentanter anførte, at linjeføringen af naturgasledningen som udgangspunkt er lagt i en nogenlunde ret linje, men at det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn, og der vil opstå problemer med sikkerhedsafstanden, hvis linjeføringen ændres. Vedr. lb.nr. 18 oplyste Energinet, at der vil være arbejdsplads på begge sider af jernbanen i forbindelse med underføringen af gasledningen, og at det derfor ikke synes hensigtsmæssigt at ændre tilrettelæggelsen af arbejderne og adgangsforholdene til arbejderne. Underboringen skal være klar, når ledningsarbejderne når frem. Derfor er det også noget af det første, der tages fat på. Energinet opfordrede lodsejeren til at føre en logbog over de ulemper og gener, som han måtte støde på i forløbet. Ledningsarbejderne i forbindelse med passagen af Hejningevej vil kun tage et par dage, så omkørsel vil kun være nødvendig i en kort periode.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v., herunder vedr. lb.nr. 13, hvor der er nogle særlige forhold, og at man vil analysere forholdene på ejendommen nærmere sammen med ejeren.

Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af struktur-skader og dræn m.v.

Herefter sluttede dagens møde.

Henrik Hansen

/Sine H. Kjeldsen

Torsdag den 24. oktober 2019, kl. 9.00 samledes kommissionen på Stærremarksvej ud for ejendommen Stærremarksvej 2, 4200 Slagelse, for at fortsætte besigtigelsen i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019.

Deltagerne var de samme som under besigtigelsen den 10. oktober 2019, idet kommissarius *Helle Andersen* dog ikke deltog denne dag.

Protokollen førtes af chefkonsulent *Sine H. Kjeldsen*.

Ved dagens møde besigtigedes strækningen fra st. 6.500 til st. 16.000.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 9.00: På Stærremarksvej ud for ejendommen Stærremarksvej 2, 4200 Slagelse (st. 6.500 til st. 9.000).

Ejeren af lb.nr. 24 spurgte til sikkerheden omkring ledningen, som han fandt kom forholdsvis tæt på ejendommens bygninger.

Ejeren af lb.nr. 22 og 23 ønskede ledningen rykket lidt længere væk fra bygningerne på ejendommen af hensyn til udviklingsmulighederne, dog på en sådan måde, at ledningen ikke kommer tættere på bygningerne på lb.nr. 24. Han foreslog, at knækket på ledningen i ca. km 7.300 forskydes nogle meter mod øst, så ledningen mellem km 7.300 og km 7.800 kommer til at ligge længere væk fra bygningerne.

Han anførte endvidere, at han kan få problemer med at dyrke afskårne arealer i anlægsperioden.

Ejeren af lb.nr. 25 anførte, at han skal bruge væsentlig længere tid i marken, mens der er gravet op, da der er kortere agre, og marken er gennemskåret.

Energinets repræsentanter anførte, at linjeføringen af naturgasledningen som udgangspunkt er lagt i en nogenlunde ret linje, men at det har været nødvendigt, at

linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn. Der er fra gavlen af stuehuset på lb.nr. 23 ca. 110 meter til ledningen, og dermed god sikkerhedsafstand, da minimum er på 88 meter fra beboelse med den planlagte rørtykkelse. Hvis ledningsknækket skal flyttes længere mod øst, bliver ledningen længere, hvilket vil fordyre projektet. Der synes at være god plads til en eventuel udvidelse af driftsbygningerne, som i øvrigt også vil kunne udvides tættere på ledningen end sikkerhedsafstanden på de 88 meter til beboelsen.

Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af struktur-skader og dræn m.v.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 10.30: På Jættehøjvej ud for ejendommen Jættehøjvej 7, 4200 Slagelse (st. 9.000 til st. 11.000).

Ejeren af lb.nr. 29 ønskede linjeføringen ændret, således at ledningen kommer til at ligge længere nede mod åen og uden for hans ejendom, hvilket også andre ejendomme vil nyde godt af. Han har tanker om at etablere en plantage på den berørte mark. Dette vil ikke være muligt efter etableringen af gasledningen.

Ejeren af lb.nr. 31 anførte, at linjeføringen havde været anderledes tidligere og spurgte til, hvorfor den er blevet ændret.

Ejeren af lb.nr. 35 var utilfreds med, at der skulle være røropplagsplads tæt ved hans bolig, med kørsel-, lys- og støjgener til følge i lang tid. Han ønskede ledningen flyttet mod syd og uden for ejendommen af hensyn til det rekreative område med sø og shelter, som han er ved at etablere på ejendommen.

Ejeren af lb.nr. 33 og 34 anførte, at ledningen burde flyttes længere mod syd og på en sådan måde, at hans ejendom bliver berørt mindst muligt. Han ejer og træner professionelle travheste på ejendommen, og arbejderne med etableringen af gasledningen vil forstyrre hestene og gennemskære hans anlagte træningsbane og dermed umuliggøre træningen af hestene i anlægsperioden. Han ønsker ikke, at der etableres røroplagsplads på hans ejendom, som planlagt af Energinet.

Der blev fra flere af de fremmødte lodsejere udtrykt bekymring vedrørende drænforhold, strukturskade og stensamling.

Energinets repræsentanter oplyste, at linjeføringen på en del af strækningen er blevet ændret efter 1. offentlighedsfase efter dialog med lodsejere for at tage hensyn til et konkret projekt vedrørende landbrugsbygninger. Den linjeføring, der nu foreslås, var med i 2. offentlighedsfase, og der er her taget hensyn til den sø, som ejeren af lb.nr. 35 er ved at etablere, idet ledningen føres øst om søen. Linjeføringen er som udgangspunkt lagt i en nogenlunde ret linje, men det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn. Hvis ledningen flyttes til den af ejerne af lb.nr. 33, 34 og 35 ønskede sydvestlige placering, bliver der store udfordringer med at føre gasledningen over et meget kuperet terræn, og der vil også blive tale om et nyt dige gennembrud. En flytning af ledningen vil desuden betyde, at ejendommen matr.nr. 18b Slots Bjergby By, Slots Bjergby, der ikke for nuværende er berørt, inddrages i projektet. Desuden vil ledningen komme væsentlig tættere på ejendommen matr.nr. 19f Slots Bjergby By, Slots Bjergby. Den foreslåede flytning af linjeføringen vil endvidere være i konflikt med landsplandirektivet, da flytningen overstiger 50 meter, og dermed vil betyde, at opmærksomhedszonen overskrides.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 13.00: På Falkensteenvvej ud for ejendommen Falkensteenvvej 7A, 4200 Slagelse (st. 11.000 til st. 13.000).

Ejeren af lb.nr. 39 oplyste, at han lige har drænet et stort område af marken på matr.nr. 2a Gerlev By, Gerlev og 15b Slots Bjergby By, Slots Bjergby, så det

ærgrer ham, at ledningen nu kommer og ødelægger det. Han mangler fortsat at dræne et andet område, som nu måske besværliggøres. Han gjorde opmærksom på en drænbrønd, der ligger inden for arbejdsområdet. Der er mange sten i området, og han forudser, at der skal ske stensamling i flere omgange efter anlægsarbejdets afslutning.

Han anførte endvidere, at han har tilkøbt et areal beliggende op mod Slots Bjergby, som han på sigt havde regnet med at kunne udstykke til parcelhusgrunde. Dette vil ikke længere være muligt, når gasledningen kommer.

Energinets repræsentanter oplyste, at det kun vil være den sydligste del af det tilkøbte areal, der i givet fald ikke kan udstykkes, idet landsplandirektivets opmærksomhedszone indskrænkes fra 250 meter til 200 meter når gasledningen er anlagt. Linjeføringen af gasledningen er som udgangspunkt lagt i en nogenlunde ret linje, men det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende forhold omkring arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 14.30: På Slagelsevej ud for indkørslen til ejendommen Slagelsevej 33, 4200 Slagelse (st. 13.000 til st. 16.000).

Ejeren af lb.nr. 43, der driver en vognmandsforretning fra ejendommen, ønskede linjeføringen ændret, således at ledningen ikke kommer til at ligge under indkørslen til ejendommen. Ejeren ønskede i stedet ledningen ført syd om ejendommens bygninger. Alternativt at ledningen trækkes længere mod nord, således at indkørslen holdes fri. Ved begge forslag bliver der desuden i højere grad også taget hensyn til et fortidsminde (vejkors).

Ejeren af lb.nr. 44 anførte, at ledningen hindrer muligheden for boligbebyggelse på matr.nr. 13b Skørpinge By, Skørpinge, der er en del af hans landbrugsejendom, men som er vurderet som en byggegrund. Der må betales erstatning herfor. Evt. må arealet totaleksproprieres. Ejeren fremsender nærmere dokumentation for byggeretten m.v.

Flere af de fremmødte lodsejere spurgte til håndtering af dræn, strukturskade m.v. og hvad der ligger i, at ledningen ligger ”som ikke gæst”.

Energinets repræsentanter oplyste, at linjeføringen af gasledningen som udgangspunkt er lagt i en nogenlunde ret linje, men at det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn. Hvis ledningen skal flyttes som ønsket af ejeren af lb.nr. 43, vil det gå ud over andre lodsejere, som får ledningen tættere på. Endvidere vil det primære forslag fra lodsejeren om en linjeføring syd om ejendommens bygninger kolliderer med sikkerhedsafstanden til en vindmølle på matr.nr. 2f Sludstrup By, Sludstrup og vil desuden fordyre anlægsprojektet grundet blødbundsforhold i dalstrøjet ned mod Harrested Å. Problemerne med adgangsforholdene til vognmandsforretningen i anlægsperioden er midlertidige, og krydsningen af indkørslen varer kun et par dage, og vil blive aftalt nærmere med ejeren.

Energinet forklarede, at når ledningen kommer til at ligge ”som ikke gæst”, skyldes det, at der er tale om en stor, vital og kostbar ledning, som det på mange måder vil være meget uhensigtsmæssigt og dyrt at skulle flytte. Servitutten afspejler dette, og den rådhedsindskrænkning, der følger af at have ledningen liggende på sin jord, vil ekspropriationskommissionen fastsætte en erstatning for ved ekspropriationsforretningerne i foråret.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende forhold omkring arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Repræsentanten for Slagelse Kommune fratrådte forretningen

Gert Suhr Hansen

Herefter sluttede dagens møde.

Henrik Hansen

/Sine H. Kjeldsen

Fredag den 25. oktober 2019, kl. 9.00 samledes kommissionen på Bjærupvej, 4200 Slagelse, hvor ledningen krydser for at fortsætte besigtigelsen i anledning af etablering af gastransmissionsledningen Baltic Pipe, jf. naturgasforsyningslovens § 55, stk. 1 og landsplandirektiv for Baltic Pipe, bekendtgørelse nr. 713 af 9. juli 2019.

Deltagerene var de samme som under besigtigelsen den 10. oktober 2019, dog mødte repræsentanten for Slagelse Kommune ikke denne dag.

Protokollen førtes af chefkonsulent *Sine H. Kjeldsen*. Ved dagens møde besigtigedes strækningen fra st. 16.000 til st. 20.600.

Mødested den 25. oktober 2019 kl. 9.00: På Bjærupvej, 4200 Slagelse, hvor ledningen krydser (st. 16.000 til st. 18.000).

Ejeren af lb.nr. 56 anførte, at han har foreslået en lidt anden linjeføring ved den offentlige høring, således at linjeføringen ikke ødelægger hans dræn.

Energinets repræsentanter oplyste, at linjeføringen af gasledningen som udgangspunkt, lagt i en nogenlunde ret linje, men at det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende forhold omkring arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Mødested den 25. oktober 2019 kl. 10.30: På Gyldenholmvej ud for ejendommen Gyldenholmvej 2, 4200 Slagelse (st. 18.000 til st. 20.600).

Ejeren af lb.nr. 59 så gerne, at ledningen flyttes mod syd, længere væk fra ejendommens bygninger, for ikke at låse udviklingsmulighederne på ejendommen. Der er under 100 meter til stuehuset. Hvis knækket på ledningen rykkes lidt længere væk, er det både en forbedring i forhold til udviklingsmulighederne på ejendommen og drænforholdene.

Ejeren af lb.nr. 60 ønskede ligeledes ledningen flyttet mod syd, så en hoveddrænledning på hans ejendom friholdes.

Flere lodsejere påpegede, at der bør tages hensyn til drænforholdene i området, så etableringen af gasledningen ikke påvirker hoveddrænledningerne.

Energinets repræsentanter anførte, at der fortsat kan ske udvikling af bygningerne på lb.nr. 59. Nye driftsbygninger vil ikke være et problem i forhold til observationszonen, og heller ikke tilbygninger til stuehuset. Linjeføringen af gasledningen er som udgangspunkt lagt i en nogenlunde ret linje, men det har været nødvendigt, at linjeføringen knækker nogle steder af hensyn til sikkerhedsafstand til byer, beboelse, beskyttede naturområder og vindmøller. Ledningen er således også på denne strækning placeret i forhold til disse hensyn.

Energinet oplyste, at de er opmærksomme på drænforhold m.v. Der henvises i øvrigt til Energinets bemærkninger under det indledende møde vedrørende arkæologiske forundersøgelser, stensamling, håndtering af strukturskader og dræn m.v.

Energinet oplyste endvidere, at der i forhold til linjeventilstationen på lb.nr. 62 vil blive etableret en grusvej fra Gyldenholmvej langs kanten af marken mod lb.nr. 63. Der er pt. en dialog med Slagelse Kommune vedrørende tidspunktet for udførelsen af krydsningen af vandløbet i forhold til tidspunktet for anlægsarbejdet i øvrigt. Det er muligt, at linjeventilstationen vil blive flyttet ca. 30-40 meter tættere på Gyldenholmvej, således at underboringen af vandløbet og anlægsarbejdet med linjeventilstationen kan laves uafhængig af hinanden.

Kommissionens beslutning

Efter drøftelse af det fremlagte projekt, de ved besigtigelsen fremkomne bemærkninger samt de fremsendte skriftlige indlæg fra henholdsvis advokat Søren Nørgaard Sørensen og advokat Hanne Mølbeck besluttede kommissionen at godkende det for kommissionen forelagte projekt for Baltic Pipe på strækningen Kongsmark-Gimlinge. Kommissionen anser projektet

for lovligt, og finder, at den valgte linjeføring er sagligt begrundet, jf. også det nedenfor anførte vedrørende kommissionens projektprøvelse.

Der er ved besigtigelsen fremkommet forslag om ændring af linjeføringen på enkelte delstrækninger. Nogle af forslagene er hovedsagelig begrundet i bekymring for, at nedlæggelsen af gasledningen vil beskadige eksisterende dræn med deraf følgende markskader på arealer uden for ledningstracéet og det tilhørende arbejdsareal. Kommissionen har forståelse for disse bekymringer, men kommissionen har samtidig noteret sig Energinets oplysninger om, hvordan, man vil håndtere og retablere dræn med henblik på at forebygge sådanne markskader. Selvom kommissionen, i lighed med Energinet, ikke kan afvise, at der efterfølgende kan vise sig behov for yderligere foranstaltninger med henblik på at sikre en tilfredsstillende dræning af berørte markarealer, finder kommissionen ikke, at de fremlagte oplysninger om drænforholdene på de enkelte ejendomme kan begrunde, at linjeføringen af gasledningen ændres.

Ved besigtigelsen er også kommet forslag om ændring af linjeføringen af andre grunde end bekymring for, at nedlæggelsen af gasledningen vil beskadige dræn.

Vedrørende de væsentligste af disse forslag bemærker kommissionen følgende:

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 9.00: På Stærremarksvej ud for ejendommen Stærremarksvej 2, 4200 Slagelse (st. 6.500 til st. 9.000).

Kommissionen har drøftet det på mødet fremsatte forslag til ændring af linjeføringen fra ejeren af lb.nr. 22 og 23. Kommissionen finder, at linjeføringen skal fastholdes. Kommissionen har lagt vægt på, at der er den fornødne sikkerhedsafstand til boligen, og at der fortsat er rimelige muligheder for udvidelse af såvel boligen som driftsbygningerne. En flytning af ledningen vil endvidere medføre en fordyrelse af projektet, idet ledningens længde og arbejdernes omfang herved vil blive forøget.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 10.30: På Jættehøjvej ud for ejendommen Jættehøjvej 7, 4200 Slagelse (st. 9.000 til st. 11.000).

Kommissionen har drøftet det på mødet fremsatte forslag til ændring af linjeføringen fra ejeren af lb.nr. 33 og 34 samt ejeren af lb.nr. 35. Kommissionen finder, at linjeføringen skal fastholdes. Kommissionen har noteret sig Energinets oplysninger om, at linjeføringen er ændret efter 1. offentlighedsfase af hensyn til et konkret byggeprojekt på en berørt landbrugsejendom,

og at der er taget hensyn til den sø, der er under etablering på lb.nr. 35. Kommissionen har endvidere lagt vægt på, at den af lodsejerne foreslåede ændring af linjeføring ikke er forenelig med landsplandirektivet. Kommissionen har desuden henset til, at en ændring af linjeføringen vil medføre, at en ejendom, der ikke er berørt efter det fremlagte projektforslag vil blive inddraget i projektet, og at terrænforholdene på denne ejendom i givet fald vil udgøre en særlig udfordring, ligesom det vil være nødvendigt at søge tilladelse til et dige gennembrud. En flytning af ledningen af hensyn til virksomheden med travheste på lb.nr. 33 og 34 vil måske nok mindske generne i anlægsperioden i forbindelse med træningen af travhestene, men der vil fortsat være problemer med brug af træningsbanen, som ledningen under alle omstændigheder vil komme til at krydse.

Mødested den 24. oktober 2019 kl. 14.30: På Slagelsevej ud for indkørslen til ejendommen Slagelsevej 33, 4200 Slagelse (st. 13.000 til st. 16.000).

Kommissionen har drøftet de på mødet fremsatte forslag til ændring af linjeføringen fra ejeren af lb.nr. 43. Kommissionen finder, at linjeføringen skal fastholdes. Kommissionen har bl.a. lagt vægt på, at den foreslåede ændring af linjeføringen syd om bygningerne på lb.nr. 43 – i stedet for som planlagt nord om bygningerne – medfører, at andre ejendomme bliver betydeligt mere berørt af projektet. Der vil desuden være tale om, at ledningen i givet fald skal føres igennem blødbunds jord på lb.nr. 42, hvilket ifølge Energinets oplysninger vil forøge anlægsomkostningerne betydeligt på denne strækning. Kommissionen har endvidere lagt vægt på, at det alternative forslag om ændring af linjeføringen længere mod nord, så indkørslen til ejendommen friholdes, ligeledes vil have konsekvenser for andre ejendomme, som ikke er foreneligt med landsplandirektivet.

Vedrørende spørgsmålet om rækkevidden af ekspropriationskommissionens projektprovelse, herunder spørgsmålet om, hvorvidt kommissionen kan pålægge Energinet at foretage yderligere undersøgelser af muligheden for at placere gastransmissionsledningen på søterritoriet i stedet for over land, skal kommissionen bemærke følgende:

Efter bestemmelsen i ekspropriationsproceslovens § 13 skal kommissionen under besigtigelsesforretningen foretage *en almindelig prøvelse* af det foreliggende projekt. Kommissionen kan herved bestemme, at ekspropriationen kun kan gennemføres, såfremt der foretages sådanne ændringer i projektet, som kommis-

sionen finder nødvendige af hensyn til ejere, andre ret-tighedshavere, almene interesser eller anlæggets hensigtsmæssige gennemførelse.

Af den betænkning, som ligger til grund for ekspropriationsprocesloven (Betænkning nr. 330 vedrørende gennemgang af ekspropriationslovgivningen, 1963) fremgår, at formålet med besigtigelsen er at sikre en i hele samfundets interesse hensigtsmæssig udformning af projektet samt at der ved anlæggets udformning og det konkrete ekspropriationsindgrebs detaljerede fastlæggelse tages tilbørlige hensyn til lodsejernes og andres berettigede interesser. Af betænkningen fremgår endvidere, at kommissionens opgave ved besigtigelsen kort kan angives at gå ud på at foretage et praktisk og teknisk skøn over den hensigtsmæssige udformning af projektet samt påse, at anlægget ikke bringer mere forstyrrelse end nødvendigt i de bestående forhold, og at uundgåelige forstyrrelser afhjælpes bedst muligt. Det anføres videre, at kommissionen ikke er helt frit stillet med hensyn til, hvorledes anlægget skal udformes, idet vedkommende anlægslov, en for anlægget foreliggende koncession, selve anlæggets formål og en ved lov foreskrevet specialprocedure kan begrænse kommissionens skønsvirksomhed.

Linjeføringstraceet for gastransmissionsledningen er fastlagt ved landsplandirektiv nr. 713 af 9. juli 2019 udstedt af Erhvervsministeriet i medfør af lov om planlægning. Der foreligger endvidere en tilladelse til gennemførelse af projektets anlægsdele på land udstedt af Miljøstyrelsen i medfør af miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse). Både Landsplandirektivet og VVM-tilladelsen er udstedt efter forudgående miljøkonsekvensvurderinger og offentlige høringer, hvor berørte borgere og andre interessenter har haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet. Blandt de forslag, som har indgået i vurderingen og dermed i grundlaget for landsplandirektivet og VVM-tilladelse, er forslag om at flytte projektets linjeføring helt eller delvist ud på søterritoriet.

Det er ekspropriationskommissionens opfattelse, at kommissionens prøvelse af projektet for gastransmissionsledningen Baltic Pipe i henhold til ekspropriationsproceslovens § 13, må ske inden for de rammer, som landsplandirektivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, ligesom kommissionen ved sin prøvelse af projektet er bundet af de konkrete tilladelser og dispensationer, som i øvrigt er givet i henhold til lovgivningen af statslige og kommunale myndigheder.

Da en linjeføring af gastransmissionsledningen på søterritoriet, ligger uden for de rammer, som landsplan-

direktivet og VVM-tilladelsen fastlægger for projektet, kan kommissionen ikke pålægge Energinet at foretage yderligere undersøgelser eller vurderinger af en sådan løsning.

Med ovenstående bemærkninger godkendte kommissionen således det forelagte projekt vedrørende

gastransmissionsledningen Baltic Pipe på delstrækningen Kongsmark-Gimlinge.

Herefter afsluttedes forretningen og protokollen blev underskrevet.

Henrik Hansen

Ole Christophersen Bent Jørgensen Johannes Studstrup

Dorte Ellegaard Ole Daugaard Buhl Hans Vognsen Christensen

Jacob Møller Sørensen Jørn H. Sørensen

/Sine H. Kjeldsen

Udskriftens rigtighed bekræftes

Mette Bergmann Andersen